

Asia: VN/28472/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajia pyydetään lausumaanluonnoksesta hallituksen esitykseksi. Lausunnossa pyydetään tarkastelemaan keskeisiä ehdotuksia, toteuttamisvaihtoehtoja, vaikutuksia, säätämisyjärjestysperusteluja sekä pykäläehdotuksia ja niiden perusteluja.

Kuten esityksen johdannosta käy ilmi hallituksen esitysluonnos on saanut alkunsa julkisuudessa keskusteluun nousseesta tapauksesta, jossa ulkomailla kuolemanrangaistuksen saanut henkilö on onnistunut pakenemaan Suomeen ennen rangaistuksensa täytäntöönpanoa ja on käynyt ilmi, että Suomen voimassaolevan lain mukaan Suomella ei ole mahdollisuuksia muuntaa tätä rangaistusta Suomen oikeusjärjestyksen mukaiseksi vapausrangaistukseksi, vaikka rikosvastuun toteutuminen tätä edellyttäisi.

Lähtökohtaisesti voidaan pitää hyvänä, että puhtaasti juridistekninen este rikosvastuun toteutumiselta poistettaisiin kansallisesta lainsäädännöstä ja poliisihallitus suhtautuu myönteisesti ehdotettuun uudistukseen.

On kuitenkin syytä tunnistaa, että vaikka lakiehdotus hyväksyttäisiin sillä tuskin tulee olemaan käytännössä suurta merkitystä.

Ensinnäkin, kuten ehdotuksessakin todetaan, tällaiset tapaukset, joissa kuolemaantuomittu pakenee Suomeen ennen rangaistuksensa täytäntöönpanoa ovat erittäin harvinaisia, niitä tuskin on historiassamme ollut juuri enempää kuin tämä yksi.

Toiseksi laki toisi lisäarvoa vain niissä tapauksissa, joissa kuolemantuomion antanut valtio ei itse suostuisi muuntamaan rangaistusta vapausrangaistukseksi, jolloin Suomi voisi sen tehdä. Lakiehdotuksen mukaan tämä muuntaminen Suomessa kuitenkin edelleen edellyttäisi tuomiovaltion

antamaa suostumusta. Aiheellinen kysymys on kuinka usein valtio, joka ei itse muunna antamaansa tuomiota saadaan suostumaan siihen, että Suomi tämän muuntamisen tekee.

Kolmanneksi laki ei mitenkään vaikuta tämänkaltaisten asioiden suurimpaan vaikeuteen eli yhteydenpitoon tuomiovaltion kanssa ja luotettavien tietojen saamiseen sieltä. Esimerkiksi sen selvittäminen onko tuomittu henkilö saanut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin voi lainmuutoksesta riippumatta muodostua edelleenkin ylikäymättömäksi esteeksi.

Kaikesta huolimatta on hyvä asia, että rikosvastuun toteuttaminen tehdään mahdolliseksi. Erityisen mielenkiintoinen on lakiehdotuksen perustuslaillisuuden pohdinnassa esiin tuleva johtopäätös siitä, että tämän lain soveltaminen ennen lain voimaantuloa tehtyyn rikokseen ei rikkoisi taannehtivan rikoslainsäädännön kieltoa tai lievemmän lain periaatetta.

Kangas Anssi
Poliisihallitus